

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การออกวุฒิการศึกษาให้แก่ผู้เรียนซึ่งจบการศึกษาภาคบังคับ
ในรูปแบบการศึกษานอกระบบโดยมีอายุยังไม่พ้นเกณฑ์การศึกษา
ภาคบังคับ

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.)
ได้มีหนังสือ ที่ ศธ ๐๒๑๐.๑๑๘/๓๒๗๑ ลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๕ ถึงสำนักงานคณะกรรมการ
กฤษฎีกา สรุปความได้ว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และพระราชบัญญัติ
การศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดให้เด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ดจนถึงอายุย่างเข้าปีที่สิบหก
ต้องเข้าเรียนในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาภาคบังคับ แต่มีเด็กจำนวนมากที่ไม่ได้เข้าเรียน
ในระบบการศึกษาภาคบังคับ เนื่องจากเป็นผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา หรือเป็นเด็กปกติที่ออกจาก
โรงเรียนกลางคันในขณะที่มีอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี หรือ ๑๕ ปีบริบูรณ์ (อายุอยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ)
โดยมาเรียนนอกระบบในรูปแบบของการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัยของสำนักงาน กศน.
ซึ่งมีหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ และมีกำหนดระยะเวลาเรียน
ตลอดหลักสูตรแต่ละระดับ ระดับละ ๒ ปี โดยสำนักงาน กศน. มีข้อเท็จจริงดังนี้

กรณีที่หนึ่ง กรณีที่เด็กมีอายุอยู่ในวัยการศึกษาภาคบังคับตามกฎหมายที่จะต้องเข้าเรียน
ในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาภาคบังคับ แต่มีเหตุจำเป็นทำให้ไม่สามารถเรียนในสถานศึกษาในระบบ
โรงเรียนได้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจึงได้ส่งตัวให้มาเรียนกับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน กศน.
โดยสามารถนำผลการเรียนมาเทียบโอนและเรียนเพิ่มเติมจนจบหลักสูตร ตามหนังสือแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง
(หนังสือสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่ ศธ ๐๒๐๑.๑/๑๗๖ ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๔๖
เรื่อง การศึกษาของเด็กที่อยู่นอกโรงเรียนแต่ยังไม่พ้นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ และหนังสือสำนักงาน กศน.
ที่ ศธ ๐๒๑๐.๐๔/๕๗๑๙ ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๑ เรื่อง การรับนักเรียนในระบบเข้าศึกษา
ในสถานศึกษา กศน.) ดังนั้น ผู้เรียนจึงอาจเรียนจบการศึกษาภาคบังคับก่อนอายุ ๑๕ ปี

กรณีที่สอง กรณีที่ผู้เรียนจบการศึกษาภาคบังคับมาแล้วและมาเรียนต่อในระดับ
มัธยมศึกษาตอนปลายของ กศน. และสามารถจบการศึกษาได้เร็วกว่าเพื่อนรุ่นเดียวกัน

จากข้อเท็จจริงดังกล่าว สำนักงาน กศน. จึงขอหารือว่า หากเด็กหรือผู้เรียนจบการศึกษา
ก่อนการเรียนภาคปกติ หรือจบการศึกษาก่อนเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ (ก่อนอายุ ๑๕ ปี) และต้องการ
นำวุฒิการศึกษาจากสำนักงาน กศน. ไปศึกษาต่อในระดับอื่นที่เหนือขึ้นไป หรือใช้ประกอบการยื่นสมัคร
ในสถานประกอบการ แต่เนื่องจากอายุยังไม่พ้นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ สำนักงาน กศน. สามารถ
ออกวุฒิการศึกษาให้หรือไม่ หากสำนักงาน กศน. ออกวุฒิการศึกษาให้จะเป็นการขัดต่อหลักกฎหมาย
หรือเจตนารมณ์ของกฎหมายหรือไม่ ประการใด

คณะกรรมการการศึกษา (คณะที่ ๘) ได้พิจารณาข้อหารือของสำนักงาน กศน. โดยมีผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงและสำนักงาน กศน.) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า สำนักงาน กศน. ประสงค์จะขอหารือเฉพาะประเด็นปัญหาตามกรณีที่หนึ่งเพียงประเด็นเดียว กล่าวคือ สำนักงาน กศน. สามารถออกวุฒิการศึกษาให้แก่ผู้เรียนซึ่งจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในรูปแบบการศึกษานอกระบบโดยมีอายุยังไม่พ้นเกณฑ์การศึกษาระดับมัธยมศึกษาได้หรือไม่ โดยเห็นว่า มาตรา ๑๗^๑ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติให้มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจำนวนเท่าปี โดยให้เด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ด เข้าเรียนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่สิบหก เว้นแต่สอบได้ชั้นปีที่เก้าของการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับนิยามคำว่า “การศึกษาระดับมัธยมศึกษา” และ “เด็ก” ตามมาตรา ๔^๒ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ ประกอบกับมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง^๓ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน จากบทบัญญัติตามกฎหมายทั้งสองฉบับดังกล่าว แสดงให้เห็นว่ากฎหมายมีเจตนารมณ์เพื่อให้เด็กได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือการศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอย่างทั่วถึง โดยมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และนิยามคำว่า “เด็ก” ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้บัญญัติให้เด็กที่มีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ดจนถึงอายุย่างเข้าปีที่สิบหกเข้าเรียนการศึกษาระดับมัธยมศึกษา เว้นแต่ในกรณีที่สอบได้ชั้นปีที่เก้าของการศึกษาระดับมัธยมศึกษาแล้ว ส่งผลให้เด็กซึ่งมีอายุอยู่ในเกณฑ์เข้ารับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาอาจจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาก่อนอายุย่างเข้าปีที่สิบหกได้ ประกอบกับเมื่อผู้เรียนในหลักสูตรการศึกษาได้จบการศึกษาดำเนินการประเมินที่กำหนดสำหรับหลักสูตรนั้นแล้ว ย่อมมีสิทธิได้รับเอกสารหลักฐานการศึกษาหรือวุฒิการศึกษาจากสถานศึกษาที่ตนจบการศึกษา ด้วยเหตุนี้ กรณีตามปัญหาที่หารือมา หากผู้เรียนผ่านเกณฑ์การจบหลักสูตรการศึกษานอกระบบที่ได้มีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีอายุยังไม่พ้นเกณฑ์การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตามมาตรฐานที่สำนักงาน กศน. กำหนดไว้แล้ว สำนักงาน กศน. ย่อมสามารถออกวุฒิการศึกษาให้แก่ผู้เรียนซึ่งจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในรูปแบบการศึกษานอกระบบโดยมีอายุยังไม่พ้นเกณฑ์การศึกษาระดับมัธยมศึกษาได้

(นายปรกรณ์ นิลประพันธ์)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

กรกฎาคม ๒๕๖๕

มาตรา ๑๗ ให้มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจำนวนเท่าปี โดยให้เด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ด เข้าเรียนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่สิบหก เว้นแต่สอบได้ชั้นปีที่เก้าของการศึกษาระดับมัธยมศึกษา หลักเกณฑ์และวิธีการนับอายุให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“การศึกษาระดับมัธยมศึกษา” หมายความว่า การศึกษาชั้นปีที่หนึ่งถึงชั้นปีที่เก้าของการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

ฯลฯ

ฯลฯ

“เด็ก” หมายความว่า เด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ดจนถึงอายุย่างเข้าปีที่สิบหก เว้นแต่เด็กที่สอบได้ชั้นปีที่เก้าของการศึกษาระดับมัธยมศึกษาแล้ว

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๖ ให้ผู้ปกครองส่งเด็กเข้าเรียนในสถานศึกษา

ฯลฯ

ฯลฯ